

36 Säkringsredovisning

36.1 BFN R 7 Värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta

BFN R 7 Värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta trädde i kraft den 1 januari 1990. I och med att Redovisningsrådets rekommendation RR 8, Redovisning av effekter av ändrade valutakurser, tillkommit har BFN R7 med verkan från den 1 januari 1999 till stora delar upphört att gälla. Reglerna om valutasäkring, dvs. punkterna 8 och 15–19, gäller dock tills vidare. Dessa bestämmelser ska tillämpas vid värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta i enskilda företag men får inte från 1 januari 2004 tillämpas av företag som i redovisningen tillämpar bestämmelserna om värdering av finansiella instrument och värdering av säkrade poster i 4 kap. 14 a–14 e §§ ÅRL.

Kvarvarande punkter i BFN R 7 har följande innehåll.

Allmänna utgångspunkter

8. Om ett företag helt eller delvis har skyddat sig mot valutakursförändringar på en fordran eller skuld i utländsk valuta (hedging) ska posten värderas i enlighet med transaktionernas ekonomiska innebörd, jfr punkterna 15–19.

Valutasäkring

15. Om en fordran eller skuld i utländsk valuta effektivt är skyddad av en motpost i utländsk valuta (hedging/ valutasäkring) ska fordran/skulden redovisas med hänsyn tagen till detta. Det innebär att förändringar i växelkursen inte ska påverka det bokförda värdet. Exempel på fall då en effektiv valutasäkring kan föreligga är att aktier i utländska dotterföretag eller utländska fastigheter finansierats med lån i lokal valuta.

16. Om terminskontrakt används för valutasäkring ska dagskursen den dag valutasäkringen görs användas vid värderingen av underliggande fordran eller skuld. Skillnaden mellan terminskursen och dagskursen vid kontraktets ingående (terminspremie) periodiseras över terminskontraktets löptid. Periodiserad terminspremie redovisas som ränteintäkt respektive räntekostnad. För terminskontrakt som vid valutasäkringstillfället har en löptid på högst tre månader får alternativt terminskursen användas vid värderingen av underliggande fordran eller skuld.

17. Annan valutasäkringsåtgärd som ger valutaskydd motsvarande ett terminskontrakt ska i redovisningen behandlas på samma sätt som ett terminskontrakt.

18. Om företaget avtalat med annan om byte av åtaganden att betala ränta och amorteringar på lån i utländsk valuta (valutaswap) ska fordringen eller skulden värderas i den valuta som gäller enligt avtalet.

19. För att en valutasäkringsåtgärd ska anses föreligga måste denna avsikt ha förelegat vid transaktionstidpunkten. Företaget ska i årsredovisningen lämna upplysningar om vilka poster som är valutasäkrade samt på vilket sätt. Den valda redovisningsprincipen ska tillämpas konsekvent mellan åren. Om den ändras är det ett byte av redovisningsprincip.

36.2 Inkomstskatt

ÅRL innehåller fr.o.m. 2004 regler för säkringsredovisning, vilka tagits in i 4 kap. 14 e §. Dessa regler gäller dock enbart om säkringsinstrumentet värderas enligt 14 a §, dvs. om företaget har valt att värdera finansiella instrument till verkligt värde. Reglerna i 14 a § kompletteras med reglerna i 14 b–d §§. För icke-finansiella företag är det frivilligt att tillämpa reglerna i 14 a–e §§. Däremot är det obligatoriskt för företag som omfattas av ÅRKL. Reglerna omfattar alla slag av risker, dvs. valuta-, kurs-, ränte- och prISRISKEr. De företag som väljer att inte tillämpa de nya reglerna ska även i fortsättningen tillämpa reglerna i BFN R 7.

Det förekommer ofta att ett företag skyddar sig mot värddeförändringar på bl.a. tillgångar och skulder som beror på ändrade valutakurser, räntor m.m. genom att ta en motsatt position i ett finansiellt instrument (säkringsinstrument). Tanken är att en värddeförändring på den tillgång, skuld eller kassaflöde som ska skyddas (den säkrade posten) ska motsvaras av en lika stor motsatt värddeförändring på säkringsinstrumentet. Förändringen i värde på de två posterna kommer därmed att ta ut varandra.

Utgångspunkten för säkringsredovisning är att redovisningen ska återspegla innebörden av transaktionen på ett rättvisande sätt. För att uppnå detta är det nödvändigt att säkringsinstrumentet och den säkrade posten, om denna redovisas i balansräkningen, värderas enligt samma principer så att det redovisade nettoresultatet inte påverkas.

Sambandet

Allmänt om beskattning av säkringsredovisning

Det finns ingen heltäckande skattemässig reglering av säkringsredovisning i IL. Däremot finns bestämmelser i två fall

– dels 14 kap. 8 § IL som gäller valutasäkring, dels 17 kap. 20 a § IL som handlar om säkringsinstrument som ingår i lager av finansiella instrument. Eftersom det saknas en heltäckande reglering kommer den skattemässiga bedömningen även att styras av andra bestämmelser i IL.

För flertalet företag utgör säkringsinstrument inte skattemässigt lager. För att så ska vara fallet krävs att företaget bedriver handel med värdepapper. Om ett industriföretag (som inte bedriver handel med värdepapper) terminssäkrar ett framtida kassaflöde så utgör terminen skattemässigt inte en lagertillgång. Terminen kommer därför inte att omfattas av reglerna om lager av finansiella instrument i 17 kap. IL. Beskattning sker i stället enligt kapitalvinstreglerna oavsett om terminen värderas till det verkliga värdet eller till något annat värde i räkenskaperna. En beskattning enligt kapitalvinstreglerna innebär att en realiserad vinst eller en realiserad förlust i ett säkringsinstrument inte kommer att påverka det skattepliktiga resultatet – i stället påverkas resultatet av den vinst eller förlust som uppkommer när instrumentet avyttras.

De nu beskrivna principerna har belysts både i prop. 1999/2000:2 – som ligger till grund för tillkomsten av IL – och i prop. 2003/04:28 – som ligger till grund för reglerna om lager av finansiella instrument i 17 kap. IL. RR har behandlat frågan i rättsfallet RÅ 1997 ref. 5 I, som gällde reglerna före IL. Rättsfallet gällde ett bostadsföretag som stod inför risken att få höjda räntekostnader vid omsättning av lån. För att skydda sig mot ränterisken avsåg bolaget att teckna ränteterminskontrakt. SRN konstaterade att bolagets syfte med att teckna kontrakten var att neutralisera de ränterisker som var förenade med upplåning i bolagets verksamhet. Fråga var således inte om en vid sidan av verksamheten bedriven handel med värdepapper eller liknande. Eftersom terminerna förvärvades som ett led i fastighetsförvaltningen skulle de behandlas på motsvarande sätt som andra i den verksamheten förvärvade finansiella instrument. Beskattning skulle alltså ske enligt reavinstreglerna. RR gjorde samma bedömning som SRN och fastställde nämndens förhandsbesked.

Valutasäkring

Bestämmelsen i 14 kap. 8 § IL innebär att fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i utländsk valuta ska värderas till kursen vid beskattningsårets utgång (värderingsregeln).

Värderingsregeln är en särskild skatteregel som ska tillämpas oavsett hur posten i utländsk valuta har bokförts i räkenskaperna. Även i de fall räkenskaperna inte avslutas med årsboks slut ska valutakursförändringarna beaktas vid resultatberäkningen om fordringarna och skulderna hör till näringsverksamheten (RÅ 2000 not. 160). Det spelar heller ingen roll om den aktuella posten är en lagertillgång eller en kapitaltillgång.

Värderingsregeln gäller inte för finansiella instrument som är lager och som enligt 17 kap. 20 § IL tas upp till det verkliga värdet.

Om det finns ett terminskontrakt eller någon annan liknande valutasäkringsåtgärd för en sådan post som omfattas av värderingsregeln, ska posten tas upp till det värde som motiveras av valutasäkringen (säkringsbestämmelsen). Som förutsättning för detta gäller dock att samma värde används i räkenskaperna och att värderingen står i överensstämmelse med god redovisningssed.

Även i den delen finns en undantagsregel för lager av finansiella instrument. Om den säkrade posten är sådant lager som tas upp till anskaffningsvärdet enligt 17 kap. 20 § IL krävs inte att samma värde används i räkenskaperna för att säkringsbestämmelsen ska tillämpas.

Säkringsbestämmelsen är således också en särskild skatteregel, men den är kopplad till redovisningen i räkenskaperna. Enkelt uttryckt innebär den att säkringsredovisning ska användas vid beskattningen om det också har gjorts i räkenskaperna.

Säkringsinstrument som ingår i lager av finansiella instrument

När det gäller lager av finansiella instrument har en situation beträffande säkringsredovisning reglerats. I 17 kap. 20 a § IL anges att med säkringsinstrument avses i paragrafen ett finansiellt instrument som säkrar andra poster i företaget än sådana som är lager och som i räkenskaperna får redovisas enligt principerna för säkringsredovisning. I paragrafen anges att om det i ett lager av finansiella instrument ingår sådana säkringsinstrument ska de tas upp till anskaffningsvärdet.

Frågor

Poster som omfattas av värderingsregeln

Vid säkringsredovisning i företag förekommer att valuta-säkring omfattar framtida kassaflöden men även icke-monetära poster såsom aktier och fastigheter (i BFN R 7 nämns som

exempel att aktier i utländska dotterföretag eller utländska fastigheter finansieras med lån i lokal valuta). Frågan uppkommer om sådana poster också omfattas av värderingsregeln – och därmed även av säkringsbestämmelsen – i 14 kap. 8 § IL.

Värderingsregeln innebär att fordringar, skulder, avsättningar och kontanter i utländsk valuta ska värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Andra poster – som aktier och fastigheter – ligger därför utanför tillämpningsområdet för regeln. Detsamma kan sägas om framtida kassaflöden – endast i den mån de framtida beräknade flödena motsvaras av fordringar, eller skulder eller avsättningar, ska värderingsregeln tillämpas. I och med att en post omfattas av värderingsregeln ska även säkringsbestämmelsen tillämpas – om det föreligger en säkringsredovisning enligt god redovisningssed.

Valutaderivat som inte är säkringsinstrument

Valutaderivat nämns särskilt i säkringsbestämmelsen. Frågan uppkommer därför om ett valutaderivat som inte är säkringsinstrument också kan anses ingå bland de poster som anges i värderingsregeln, dvs. ska även ett sådant derivat värderas till kursen vid beskattningsårets utgång. Svaret på den frågan är att valutaderivat inte kan anses utgöra fordringar eller skulder i utländsk valuta. Valutaderivat får därför anses ligga utanför tillämpningsområdet för värderingsregeln, och kan därför heller inte utgöra den säkrade posten enligt säkringsbestämmelsen.

Säkringsinstrument enligt säkringsbestämmelsen

Säkringsbestämmelsen i 14 kap. 8 § IL talar om ”terminskontrakt eller någon annan liknande valutasäkringsåtgärd”. Frågan uppkommer om det innebär att säkringsinstrumentet måste vara ett valutaderivat.

Visserligen beskrivs säkringsinstrumentet som ”terminen” i prop. 2003/04:28 (s. 25), men såväl lagtexten som propositionen i övrigt – liksom tidigare förarbeten gällande säkringsbestämmelsen – talar för att säkringsinstrumentet inte behöver vara ett valutaderivat.

Beskattningen av säkringsinstrumentet vid valutasäkring

Syftet med säkringsbestämmelsen i 14 kap. 8 § IL är att företag inte ska beskattas för realiserade kursvinster eller få avdrag för realiserade kursförluster på fordringar m.m. i

utländsk valuta om det föreligger en valutasäkringsåtgärd. Bestämmelsen anger uttryckligen att ett terminskontrakt kan vara en valutasäkringsåtgärd, dvs. ett säkringsinstrument. Frågan uppkommer om bestämmelsen samtidigt innebär en reglering av hur säkringsinstrumentet ska beskattas.

Utgångspunkten för värderingsregeln är att det finns en post i utländsk valuta, t.ex. en fordran, vid beskattningsårets utgång. Utgångspunkten för säkringsbestämmelsen är densamma, dvs. det ska finnas en valutasäkring med två poster i utländsk valuta vid utgången av beskattningsåret, t.ex. en fordran och ett terminskontrakt. Däremot reglerar säkringsbestämmelsen inte beskattningen i övrigt av de två posterna, dvs. framför allt hur och när beskattning av vinst och förlust vid avyttring ska ske. Det avgörs om fordran respektive terminskontraktet utgör en lagertillgång eller kapitaltillgång.

KRG har i domen 2003-05-26 i mål nr 3080-02 tillåtit periodisering av vinst på avyttrad valutatermin. Förutsättningarna var att företaget säkrade tagna order (eller egentligen offerter) med valutaterminer. KRG godtog att näringsreglerna tillämpades med motivering att det var omsättningstillgångar som säkrades, inte anläggningstillgångar som i rättsfallet RÅ 1997 ref. 5 I. Domen har överklagats av Skatteverket som anser att kapitalreglerna ska tillämpas på de avyttrade terminskontrakten eftersom dessa inte ingår i en yrkesmässigt bedriven handel med värdepapper, dvs. inte är lager.

Säkringsinstrument i lager av finansiella instrument

Reglerna om lager av finansiella instrument i 17 kap. IL reglerar två fall när ett företag har säkringsinstrument i lager av finansiella instrument.

(1) Om både säkringsinstrumentet och den säkrade posten är lager innebär bestämmelserna i 17 kap. 20 § IL att båda posterna ska värderas på samma sätt, dvs. antingen till det verkliga värdet eller till anskaffningsvärdet.

(2) Ifall företaget väljer att värdera lagret till det verkliga värdet samtidigt som den säkrade posten är en kapitaltillgång, eller en post som inte redovisas i balansräkningen, kommer värdeförändringarna på de två posterna inte att ta ut varandra utan en specialregel. Det är bakgrunden till bestämmelsen i 17 kap. 20 a § IL om att sådana säkringsinstrument som skattemässigt är lager ska tas upp till anskaffningsvärdet om de säkrar andra poster i företaget än sådana som är lager.

36.3 Rättspraxis m.m.

Rättspraxis	– Säkring av lån med ränteterminskontrakt.	RÅ 1997 ref. 5 I
	– Valutaomräkning trots avsaknaden av årsbokslut	RÅ 2000 not. 160
	– Valutasäkring med terminskontrakt (överklagad)	KRG mål nr 3080-02
Skatteverkets ställningstaganden	– Valutasäkring (hedging)	1996:2
	– Fartygslån i utländsk valuta – säkringsredovisning (hedge)	1996:18
	– Terminsaffärer och byte av redovisningsprincip	2000:1